

SİSTEM BİLİMİNİN ESASLARI...

MERKEZİYETÇİLİK, ADEM-İ MERKEZİYETÇİLİK TARTIŞMALARI ÜZERİNE-4-

Münir Aktolga
Mayıs 2015

Bu bölümde Devlet olayını ele alacağımızı söylemiştik ama, devlet konusuna girmeden önce sistem gerçekliğine ilişkin olarak açıklık getirmemiz gereken bir nokta daha var galiba. Bunun neden önemli olduğunu biraz sonra siz de anlayacaksınız!..

DOĞAL SİSTEMLER-MEKANİK SİSTEMLER...

Kendisini meydana getiren unsurların “gönüllü birliğine” dayanan sistemlere doğal sistemler (doğal bir denge içinde oluşan sistemler) diyoruz. Hangi türden olurlarsa olsunlar (ister bir atom, ister Güneş Sistemi gibi astronomik bir sistem, yada biyolojik sistemler, hatta toplumsal sistemler bile), bütün doğal sistemler bu kurala uyarlar. Bütün bu sistemlerde, belirli bir denge durumundayken sistemi birarada tutan “bağlayıcı kuvvetler” potansiyel kuvvetlerdir, yani, “kuvvet olmayan kuvvetlerdir”!

(Örnek mi istiyorsunuz: Güneş Sistemini ele alalım: Güneş dünyayı belirli bir kuvvetle çektiği için mi sistem birarada duruyor? Belirli bir kuantum seviyesinde bulunan bir atomu ele alalım. Örneğin bir hidrojen atomunu. Söylemişsiniz bana, elektronu hangi gerçek kuvvet sistemin içinde tutuyor? Elektriksel ve magnetik kuvvetler mi? Ne Güneş Sisteminin içinde “çekim kuvveti” adı altında gerçek anlamda bir kuvvet vardır, ne de **belirli bir kuantum seviyesinde iken** atomun içinde gerçek bir kuvvet!.. Bu durumda, bizim “sistemi birarada tutan kuvvetler” diye bildiğimiz bütün o kuvvetlerin hepsi kuvvet olmayan potansiyel kuvvetlerdir. Elektron, proton kendisini gerçek bir kuvvetle çekip durduğu için, ya da Güneş Dünyayı gerçek bir kuvvetle çektiği için durmuyor belirli bir sistemin içinde-yörünge üzerinde!.. Yani, ipe bağlı dönmekte olan bir taş örneğine benzemiyor bir atom, ya da astronomik bir sistem! -Bu konuda daha geniş açıklamalar için <http://www.aktolga.de/t3.pdf> -

Bu nedenle, doğal bir sistemi kendi içinde her türlü zorlayıcı kuvvetten arınmış, kendi kendine işleyen-otonom- bir denge durumu olarak da tanımlayabiliriz...

Sistemi meydana getiren unsurların gerçek bir kuvvetle birbirlerine bağlı oldukları sistemlere ise mekanik-yapay-sistemler diyoruz.

Bunun en güzel örneği, elimizde tuttuğumuz bir ipe bağlı olarak döndürmekte (döndürmek kavramının altını çiziyorum, çünkü örneğin bir elektron proton onu döndürdüğü için, ya da Güneş Dünyayı döndürdüğü için dönüp durmaz!) olduğumuz taş örneğidir!.. Fizikte “düzgün dairesel hareket” olarak da ifade edilen (belirli bir kuvvetin etkisi altında ivmeli bir hareket yapan) bu türden bütün sistemler aynı kurala uyarlar. Bu durumda, sistemin içinde daima merkezi bir kuvvet vardır. Buna “merkezçekim kuvveti” de denilir. Bir de, taş gibi, bu kuvvet tarafından özgürlüğü elinden alınan, ataleti engellenen bir “köle”!. Köle (taş), hep kaçmak, özgürce kendi hareketini yapmak isterken, merkezi elinde tutan köle sahibi de ayaklarından zincirle bağlayarak onu sistemin içinde tutmaya çalışır. Olay budur! (Burada “merkezkaç kuvveti” denilen “kuvvet olmayan kuvvet”, taşın, bulunduğu konumu muhafaza ederek atalet hareketini yapma çabasıdır; ya da, zavallı kölenin içindeki özgürlük duygusudur, kaçma isteğidir!..)

Bu türden mekanik sistemleri ayakta tutabilmek için dışardan sisteme sürekli bir enerji akışına ihtiyaç vardır. Sistemin görünürdeki dengesi ve varlığı buna bağlıdır.

İnsanların yaptığı bütün makinelerin hepsi (“Yapay Zeka”lı robotlar da buna dahildir) son tahlilde mekanik sistemlerdir. İnsanın motor sisteminin uzantılarıdır bunlar. İnsanların sahip olduğu bilgiyle hazırlanan üretim modellerinin gene insan üretici gücüne bağlı-motor sistem aracılığıyla hayata geçirilmesi sürecinde geliştirilen tekniğin sonuçlarıdır..

DEVLET NEDİR?..

Geldik şimdi devlet olayına!.. Öyle tek bir devlet anlayışı yoktur!.. Yoktur, çünkü eski antik Doğu toplumlarındaki devlet anlayışıyla, bizim gibi konar-göçer bir toplum iken tarihsel devrim diyalektiğine uygun bir şekilde fetih yoluyla devletleşen toplumlardaki devlet anlayışı ve Batı toplumlarının tarihsel gelişim süreci içinde ortaya çıkan devlet ve devlet anlayışı aynı değildir. Değildir ama, biz gene de bütün bu devlet biçimlerinin-anlayışlarının hepsini içerecek şekilde şöyle bir devlet tanımı yapabiliriz: Devlet, sınıflı bir toplumda sistemin merkezi varoluş instansı olarak doğan-gerçekleşen örgüttür.

Asya tipi antik üretim tarzı ve devlet:

Asya-doğu tipi olarak adlandırdığımız en eski devlet-ve sınıflı toplum- Hind-Çin-Mezopotamya gibi “bitkisel ırmaksal medeniyetlerin” geliştiği bölgelerde ortaya çıkar (bu konunun uzmanı biliyorsunuz Dr.Kıvılcımlıdır). Daha demir keşfedilmeden önce, alüvyonlu-yumuşak topraklarda, toprağa yerleşerek demir sabanla toprağı kazmaya gerek kalmadan tarımsal faaliyete başlayan insanlar, bu şekilde ihtiyaçlarından daha fazlasını üretmeye başlayınca büyük bir değişim sürecine yol açarlar.

Devleti de ortaya çıkaran bu süreç, insanı bir üretim aleti-aracı olarak kullanmanın ön koşullarını yaratacaktır. Köleci sistem işte böyle bir zeminden- doğar. İnsanı bir üretim aracı olarak kullanmayı keşfeden antika medeniyet köleciliğin de mucidi olur! Bu durumda, daha çok zenginlik eşittir daha çok köle demektir. Böyle bir toplumda devlet de bu türden köleci bir sistemi ayakta tutabilmek için merkezi bir otoriteye-örgüte olan ihtiyaçtan doğar (o, ipe bağlı olarak dönmekte olan taş örneğini getirin gözünüzün önüne!).

Ama tabi sistemin içinde böylesine merkezi bir güce-otoriteye olan ihtiyaç sadece köleci yapı nedeniyle değildir. Aynı zamanda, büyük sulama kanallarının yapımı, nehirlerin taşmasını engelleyebilmek için barajlar-bendler yapmak gibi ancak devlet gibi merkezi bir örgütün altından kalkabileceği büyük sorunlar da devlet adı verilen merkezi varoluş instansının mutlak bir güç-otorite olarak toplumsal yaşama damga vurmasına neden olur.

Dikkat edin, daha önce, toplumu üretim ilişkileri zemininde örgütlü bir sistem (A-B sistemi) olarak ele alırken, bunun, neyin nasıl üretileceğini belirleyen bir (A) ile (A)’nın belirlediği-hazırladığı üretim planını hayata geçiren sistemin motor gücü (B) den meydana geldiğini söylemiştik. Burada belirleyici olan, hammaddenin (madde, enerji, informasyonun) üretim ilişkilerince kayıt altında tutulan sistemin bilgi temelince değerlendirilerek işlenilmesi idi. Bu durumda (A) ve (B)’nin herbiri kendi içinde otonom olarak işleyen, birbirlerine bağlı fakat özgür unsurlardır. Bu durumda, sistemin merkezi varoluş instansı olan devlet de, sistemin iç ilişkileri açısından üretim ilişkilerince kayıt altında tutulan bilginin dışında ayrıca bir bağlayıcı kuvveti temsil etmez. Ortada belirli kurallar vardır (bunlar sistemin bilgi temelinden kaynaklanırlar) hekes bu kurallara uyarak sistemi (bu arada da kendi varlığını) üretir. Sistemin işleyişi esnasında devlet ve devletin temsil ettiği güç-bağlayıcı kuvvet-sadece daha önceden herkesin bildiği kurallara uyulmadığı zaman ortaya çıkar...

Sistemin kendi diyalektik inkarını üretmesi olayı bile gene bu şekilde olur. Eski-yani mevcut sistem- gene kendisi için, kendi varoluş çabasının gereği olarak yeninin ortaya çıkış koşullarını hazırlar-yani kendi diyalektik inkarının koşullarını kendi eliyle yaratır. Yeni de onun açtığı bu yoldan giderek bu inkarı gerçekleştirir!

Fakat dikkat edin antika köleci bir Doğu toplumunda işler hiçte böyle yürümez. Bir kere, böyle bir toplum herşeyden önce bizim anladığımız gibi kendi kendini üreten doğal bir (A-B) sistemi değildir!.. Basit mekanik bir sistemdir bu. Madde-enerji-informasyon tepeden aşağıya doğru tek yönlü olarak bir “emir” şeklinde akmaktadır. Sistemin kendi içinde üretim ilişkilerince kayıt altında tutulan bir bilgi temeli de yoktur. Bilgi, bilgi temeli, sadece köle sahiplerini temsil eden baştaki Sultan-ya da Firavun-tarafından temsil olunur o kadar! (Köle sahipleri sınıfını kendi içinde bir (A-B) sistemi olarak düşünürseniz, bilgi burada kayıt altında tutulur). Köle, bir üretim aracı olduğu için tıpkı bir makina gibi çalışarak görür işini...

Bu durumda, ortada doğal bir (A-B) sistemi bulunmadığı için, meydana gelen ürün de kayıtsız şartsız tepedeki yönetici sınıfa aittir. Sistemin merkezi varoluş instanzı olan örgüt, yani devlet de tamamen yönetici sınıfın bir örgütü- baskı aracıdır o kadar. Ortada (A) ve (B) den oluşan kollektif bir yapı yoktur ki (A) ve (B) nin dışında bir sistem merkezinden bahsedilsin!.. İşte bu yüzdendir ki, yani sistem merkezini-sıfır noktasını- tek başına (A) temsil ettiği içindir ki, Asya tipi antika Doğu toplumlarında yönetimin başındaki insan da merkezdeki sıfır noktasında bulunan Tanrıyla bir ve aynı şey olarak-ya da bizdeki Sultanlar gibi onun “yeryüzündeki gölgesi” olarak-görülür. Diğer insanlar ise sistemin otonom unsurları-elementleri olmayıp “köleler” ya da “Tanrının kulları” olarak birer üretim aracı statüsündedir.

Dikkat ederseniz burada sistemin merkezi varoluş instanzı olan örgüt-yani devlet-sadece toplumu dışarıya karşı temsil eden bir yapı-instanz değildir artık. O, sahip olduğu güc-kuvveti kullanarak bir yandan savaşlar yoluyla sisteme yeni işgücü -yeni köleler-kazandırmaya çalışırken, diğer yandan da, sistemin iç işleyişini de denetimi altında tutan (çünkü köleler hiçbir zaman kendi işgüçlerini gönüllü olarak satmazlar) kelimenin tam anlamıyla bir baskı aracıdır. **Bu durumda sistemin mutlak merkezietçi bir yapıya sahip olduğunu, onun kendi içinde hiçbir otonom faaliyete yer kalmadığını söyleriz.**

Tamam, Spartaküs isyanı da dahil olmak üzere tarihte birçok köle isyanı da vardır, ama neden bunların hiçbiri başarılı olamazlar; neden, insan yerine bile konmayan o köleler tutupta hemen ayaklanarak böyle bir sistemi alaşağı edivermezler; tarihte köleler neden hiçbir zaman devrimci bir güç olarak ortaya çıkamazlar? Bu konuda daha geniş açıklamalar için gene <http://www.aktolga.de/t5.pdf> 'ye bakmanız gerekecek; ama burada şu kadarının altını çizelim ki, toplumsal üretim faaliyeti demek, öyle sadece bir üretim aracının hammaddeye şekil vermesi demek değildir. İşte bir köle ile bir serfi, ya da bir işçiyi birbirinden ayıran en önemli fark buradadır. Köle, insan sayılmadığı için-ve onun kendisi de özünde bunu böyle kabul ettiği için, hiçbir zaman sistemin doğal otonom-motor gücü olarak onun daha ileri bir topluma hamile kalmasında ana rahmi fonksiyonunu üstlenemez. Bir makina doğurur mu!! Onun-kölenin- kafasında tek bir şey vardır: Aynen ipe bağlı o taş gibi ipi kırabilirse-kırdığı an kendi özgürlüğüne kavuşmak! Olay budur...

Fetih yoluyla eski aşiret yönetiminin devletleşmesi...

Hani, “tam üstüne bastın” derler ya, çünkü bu aynen bizdeki devletleşme sürecidir!..

Osmanlı Devleti'nin kuruluşundan önceki dönemi düşünelim: Ortada olan göçebe-çoban bir aşirettir. Sonra, içinde Batı'daki anlamda otonom elementlerin-bireylerin oluşmadığı bu sistem (aşiret toplumu) fütuhata giriyor, ve fethettiği yerleri yönetebilme endişesiyle de zorunlu olarak merkezi bir örgüt-“Devlet” haline geliyor!..

Bu durumda, toplum ve onun merkezi varoluş instanzı olan devlet, Batı'daki gibi, elementlerini özel mülk sahibi otonom bireylerin oluşturduğu bir sistem değildir. Sistemin mantığına-ruhuna- göre halâ birey yoktur ortada, çünkü özel mülkiyet yoktur. “Mülk Allah'ındır”. Allah adına mülke tasarruf yetkisi ise aşiretin-devletin başına aittir.

Göçebe-barbar bir aşiret toplumunun fütühat yoluyla devletleşerek sınıflı toplum-devlet haline gelişiyle, kentten çıkma toplumların sınıflı toplum ve devlet haline gelişi tamamen farklı şeylerdir. Birinci durumda aşiret toplumu bireylere ayırılmadan sınıflaştığı için, buradaki “sınıflılık” aşiret yapısının adeta donarak farklılaşmasıyla ortaya çıkar. Fütühatı yöneten ve ondan aslan payını alan “yönetici sınıf” (toplumun çobanları), Tanrı adına mülkün de sahibi olduklarından devletin gelirlerine de onlar el koyarlar. “Yönetilen” sınıf ise “Reaya’dır” (yani sürüdür)!

Böyle bir toplumda devletin, adeta donup kalmış bir aşiret olduğunu, devlet anlayışının, belirli bir üretim ilişkisi zemininde kendi kendini üreterek yaşamı devam ettiren bir toplumdaki gibi olmadığını söylemiştik. Burada aşiret beyiyle diğer üyeler arasındaki ilişki henüz daha farklılaşmamıştır- doğal bir yapıya sahiptir. Aşiret meclisinde seçilen aşiret beyi aynı zamanda sistemin merkezi varoluş instansı olarak onun dışı karşı kimliğini de temsil eder. Yani, beyin sistem içindeki fonksiyonundan kaynaklanan kimliğiyle onun bir bütün olarak sistemi temsil eden kimliği arasında bir mesafe oluşmamıştır henüz daha (teorik olarak böyle bir mesafe her zaman vardır tabii, ama pratikte toplum sınıflı bir toplum haline gelmediği için bu henüz daha kendini belli etmez). Ancak bir süre sonra toplum fetih yoluyla devletleşerek sınıflaşmaya başlayınca eski aşiret yönetimiyle-beyle- aşiret üyeleri arasındaki ilişki de “yöneten” “yönetilen” ilişkisi haline dönüşmeye başlar. Başlar ama bu, beyin daha önce olduğu gibi kendi kişiliğinde sistem merkezini ve burada-sıfır noktasında- oturduğu düşünülen Hak’kı temsil etme özelliğini değiştirmez! Çünkü, aşiret toplumu değişmiş sınıflı bir toplum haline gelmiştir ama, buradaki sınıflılık üretim ilişkilerinin değişmesinde karşılık bulan bir yapı değildir. Eski yapı taşlaşmıştır adeta.

Peki bütün bunlar ne anlama geliyor? Çok açık! Dikkat ederseniz bu durumda toplum-sistem otonom elementlerden-organlardan oluşan bir sistem değildir. Adeta merkezde oturan ve Hak’kı da temsil eden (“Tanrının yeryüzündeki gölgesi olan”) Sultandan oluşan tek kutuplu bir yapıdır!.. Çünkü, sistemin diğer kutbunu oluşturan insanlar özgür insan statüsünden çıkmış “Tanrının Sultana emaneti” olan kişiliksiz “kullar”-Reaya (sürü) haline dönüşmüştür. Bu durumda artık toplumsal irade tek başına Sultanın iradesidir. Bütün insanlar aslında “Tanrı’nın kulları” değil midir, e, o zaman Tanrı’yı da “onun yeryüzündeki gölgesi” olan Sultan temsil ettiğine göre, buradan, bütün insanların “Sultanın kulları” olduğu sonucu çıkıyordu!..

Peki böyle bir sistemin klasik anlamda köleci bir sistemden ne farkı var? Daha önce söylemiştik, köle insan değil bir üretim aracıdır. “Kul”, “Reaya” da gene kişiliği olmayan bir insan-robot-savaşçıdır! Aradaki tek fark biri sadece bir üretim aracıken diğerinin bir savaş makinası-robot olmasında yatıyor galiba! Yani o da-kul da gene üretici bir güç değildir. Değildir, çünkü bu durumda da gene sistem kendi kendini üreterek varolmayı temel alan bir sistem değildir. Onun varoluş fonksiyonu fetih diyalektikidir o kadar!..

Üretici bir güç olarak varolmak demek, neyin nasıl üretileceğine ilişkin belirli bir üretim planını sistemin insan-motor gücünün otonom bir unsur olarak hayata geçirebilme yeteneğine sahip olması demektir. Bir makineyle, üretim aracıyla üretici güç olan insanı birbirinden ayıran en önemli özellik budur. Tamam, bir robot da bir makina da üretim planını hayata geçirir, ama bu, işin özünü değiştirmez. Robot, son tahlilde insanın motor güç olarak uzantısıdır. “Kul” da köle gibi bir üretici güç olamıyor neden? Çünkü, Tanrının karşısında onun hiçbir varlığı-kışiliği yoktur. “Kişilik-varolmak”, herşeyden önce etkiye karşı bir tepki-reaksiyon verebilme olayı olduğundan, Tanrı’nın yeryüzündeki gölgesi Sultanın karşısında hiçbir reaksiyon kabiliyeti olmayan bir kulun Sultanın başında bulunduğu yönetici sınıfın hazırlayacağı üretim modelini hayata geçiren insani bir unsur olarak hiçbir fonksiyonu olamazdı. Çünkü, motor sistem olarak dahi bir fonksiyona sahip olmak demek yönetici sınıfın karşısında belirli bir kimliğe-kışiliğe sahip olmak demektir ki, sadece sistemin mantığı

değil, varoluş gerekçesi de buna uygun değildir. Çünkü onu-sistemi vareden asıl faktör üretim faaliyeti değildir!.. Burada üretim faaliyeti sadece fetihçi devlete sağladığı lojistik destek açısından önemlidir. Reayanın tepesindeki yönetici instanz olan sipahi hiçbir zaman Batı'daki gibi otonom feodal bir yapıyı-sistemi yöneten feodal bir bey değildir, basit bir devlet memurudur o, o kadar!..

Hal böyle olunca, fetihçi yapı ve sistemin işleyişi gene bizim o ipe bağlı olarak dönmekte olan taş örneğini hatırlatır!.. Dikkat ederseniz burada da gene sistemi hareket ettiren gerçek bağlayıcı bir kuvvet vardır ortada. Devlet adı verilen merkezi varoluş instanzı burada da gene (tıpkı "Asya tipi Doğulu devlette olduğu gibi) sistemi en alt birimlere kadar yöneten gerçek bir kuvveti temsil etmektedir. Devlet, fetih savaşları aracılığıyla kendini üretirken bundan "ganimet" yoluyla toplumun diğer katmanları da nasibini almaktadır...

İşte size, fetih-tarihsel devrim diyalektiğine bağlı olan işleyen bir aşiret-devletinin-toplumunun neden kısır bir toplum olduğunun bilimsel açıklaması...

Üreterek varolma süreci ve devlet..

Germanler de (genel hatlarıyla) tıpkı Osmanlılar gibi barbarlığın orta aşamasındaydılar. Batı Roma ise, gene kardeşi Doğu Roma-Bizans gibi dejenere olmuş köleci bir toplumdur. Daha sonra, bir tarihsel devrim vuruşuyla Germanler Batı Roma'yı, Osmanlılar da Doğu Roma'yı altederler. Ama, Germanlerin Romayı altetmesiyle sentez olarak ortaya feodal üretim ilişkileri zemininde herbiri otonom-adem-i merkezietçi bir şekilde örgütlü bir toplum çıkarken, Osmanlı'nın Bizansı altetmesiyle fetihçi-merkezietçi bir cihan devleti ortaya çıkar! Ne Allah'ın hikmetidir bu!! (Cevap: <http://www.aktolqa.de/t5.pdf>)

Dikkat ederseniz yukarda ele aldığımız her üç örnekte de devlet sistemin-toplumun merkezi varoluş instanzı olarak ortaya çıkıyor. Ama ilk iki örnekte devlet-devlet anlayışı-devletin toplumla ilişkisi-fonksiyonu aynen bizim o ipe bağlı olarak dönmekte olan taş örneğindeki gibidir. Her iki örnekte de devlet, aynen o ipi tutan ve kol kuvvetiyle taşı döndüren insan gibi merkezi bir güç-otorite-kuvvet olarak sistemin içini de kontrol eden fiili bir unsurdur.

Asya tipi köleci-Doğu toplumunu ele alalım. Evet, görünüşe bakarsanız burada esas olan, köleci de olsa üretim faaliyetidir. Ama dikkat edin bu sistem doğal-kendi kendine işleyerek kendini üreten bir sistem değildir. **Mekanik bir sistemdir.** Hazırlanan üretim planını hayata geçiren üretici güç sistemin motor gücü olarak insan değildir. Köle, insan olarak kabul edilmiyordu ki, onun bir üretim aracından, bir makinadan farkı yoktu. Bu nedenle sistem, kendi kendini üreterek değil, merkezi varoluş instanzı olan devletin sahip olduğu güçle-kuvvetle ayakta kalmakta-işlemektedir. Bu ise (aynen ipe bağlı taş örneğinde kolumuzla taşı döndürerek enerji harcamamız gibi) merkezin-devletin sürekli enerji harcamasına neden olur.

Peki devlet-merkezi otorite sistemi birarada tutabilmek için harcamak zorunda olduğu bu enerjiyi nereden buluyordu? Dışardan! Devlet, dışardan sağlanan enerjiyle sistemi işletecek, buradan elde edilen güç ve kuvvet kullanılarak da dışardan yeni kaynaklar sağlanacaktır!.. Mekanizma budur!..

Asya tipi devlet bu fonksiyonunu sağa sola saldırıp o fukara "barbarcıkları" savaş esiri köle yaparak yerine getirirken, Osmanlı tipi fetihçi devlet de aynı fonksiyonu tarihsel devrim çarkı döndüğü sürece fetihler yoluyla yerine getirir! O çarkın dönmesi aksamaya başladıktan sonra da zaten can çekişerek adım adım sönmeye başlar! <http://www.aktolqa.de/t7.pdf>

Batılı devlet örneğinde ise, daha işin başından itibaren üretim esasına dayanan bir sistem ve bu sistemin merkezi varoluş instansı olarak daha başka bir devleti görürüz ortada.

Tamam, daha sonra kapitalist sistemin gözüyle baktığımız zaman feodal sistem de insanları sömürmektedir, burada da insanlar özgür değildir, bunların hepsi doğru. Ama gelin bir de koordinat sistemini o zamana taşıyarak o zamanın insanının gözüyle bakalım topluma:

Feodal bir toplumun ortaya çıkışı serflerin gözünde bir devrimdir o zaman!..

Düşünün, daha önce insan yerine konmayan-basit bir üretim aracı statüsünde idi bu insanlar (serfler). Bu nedenle, feodal ilişkiler bile onlar için muazzam bir özgürlüğü temsil ediyordu!.. Gerçi, feodal beye bağımlıydılar gene; ama bu bağımlılık ipe bağlı taş örneğinde olduğu gibi kölenin köle sahibine olan bağımlılığından farklıydı; aynen bir elektronun atomun içinde protona bağımlılığına benziyordu!.. Ortada gönüllü birlik temelinde bir bağımlılık sözkonusu olduğu için de pratikte kimse bunun farkına varmıyordu bile. Yani, sistemin içinde öyle köleler için falan olduğu gibi her an merkezi-bağlayıcı bir kuvvet sözkonusu değildi. Feodal sistem, feodal üretim ilişkileriyle kayıt altında tutulan belirli bir bilgi temeline göre işleyen otonom-adem-i merkezietçi bir toplumdur. Düşünsenize, beğenmediğiniz o feodal beyin kendi beyliğinin sınırları içinde vergi toplamaktan adalet sistemini yönetmeye kadar yetkileri vardı. Nitekim daha sonra kapitalizme ana rahmi görevini yerine getirecek olan o kentlerin-kent toplumunun örgütlenmesi de gene onların insiyatifiyle yerine gelecektir. Yani, feodal toplum, üretim süreci içinde kendi diyalektik inkarını da gene kendisi örgütler ve yaratır.

Ama ötekiler, yani Asya tipi toplum-devlet veya fetihçi toplum-devlet bunlar ne yaparlar? Bunların toplumsal olarak varoluş diyalektikleri belirli bir üretim ilişkisi zemininde örgütlenerek kendilerini üretmeye dayanmadığı için bunlar **kısır toplumlar** olarak kalırlar. Antika devlet gidip barbarı esir alarak köle yapıp, köle emeğiyle "üretmek" bir medeniyet inşa ederken, barbar da fırsatını bulunca o medeniyete saldırarak adeta intikam alırcasına onu yakar yıkar; köleci devleti parçalayarak yerine kendi devletini kurar! Peki kurar da ne olur sonra? Bu soruya cevabı İbni Haldun veriyor: 120 yıl!.. Yani barbar, tarihsel bir devrimle köleci devleti yıkarak kendi devletini kurunca bunun da ömrü bu kadar oluyor!.. Bu arada daha önce yıkılan yapı-devlet gene aynen ortaya çıkıyor, ta ki yeni bir barbar akını gelipte sil baştan herşeyi yeniden başlatana kadar!..İşte size antika tarihin çarkı!..Bu çark, tarihsel devrim yapacak barbar kalmayana kadar böyle dönüp duruyor. Bu arada da tabii üretimi temel alan üretim ilişkileri zemininde örgütlenerek varolmaya çalışan yeni tipten toplumlar-devletler ortaya çıkıyorlar...

(5. Bölüm son bölüm olacak, burada da Marksist devlet anlayışını ele alarak onu eleştirmeye çalışacağız)